

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno din 12.—, v inozemstvu mesečno din 20.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, pošt. predal 22, telef. 2326. Čekovni račun št. 14.335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja, vsaka beseda din 1.—. mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda din 0.50

Štev. 143 • Maribor, sobota, dne 14. decembra 1940 • Leto XV

Izobraževanje angleškega delavstva

Delavsko socialistično gibanje si je postavilo za cilj, pomesti s kapitalizmom, državo pa postaviti v službo skupnosti. Da to doseže, potrebuje politične moči in boj proletariata gre za tem, da si delavstvo pribori odgovarjajoči del pri vladanju države.

To pravilno spoznati, razumeti čas in njegove probleme ter kazati pravo pot v novo človeško družbo, je eden izmed glavnih namenov modernega delavskega izobraževanja. Delavec, ki hoče izvesti svojo socialno emancipacijo (osamosvojitve), si mora ustvariti svoj svetovni nazor po lastnih osnovah in po novih idejah. Razumeti mora naloge našega družabnega življenja, prodreti mora v zapleteno gospodarstvo ter se predvsem temeljito spoznati z vsebino tistih ciljev, za katerimi stremi socialistično delavsko gibanje. V ta namen je evropsko delavstvo v naprednejših državah ustanovilo celo vrsto ustanov, ki služijo delavskemu izobraževanju. Te ustanove so za kulturni razvoj delavstva izredne važnosti.

Tudi angleško delavstvo je že zgodaj spoznalo pomen delavske izobrazbe in zlasti še strokovne organizacije so si vzgojile lepo število izredno sposobnih funkcionarjev, ki prav po načrtu skrbijo za izobrazbo množic. Izobraževalno delo za množice obstoja v neštevilnih predavanjih, ciklih in krožkih, ki se pečajo z vsemi vprašanji časa: zgodovino, prirodnoznanstvom, politiko, gospodarstvom itd. Število obiskovalcev teh tečajev gre v milijone in razume se, da so za to potrebne tudi velike materialne žrtve.

Glavno skrb za izobrazbo angleškega delavstva imata dve združenji. Eno se imenuje »National Council of Labour Colleges« (ali s kratico NCLC), drugo pa »Workers Educational Association« (WEA). Obe združenji, ki sta sicer samostojni organizaciji, podpirata deželna zveza angleških strokovnih organizacij in pa delavska stranka.

Pravila »NCLC« takole razlagajo svojo nalogo: »... posredovati neodvisno delavsko izobrazbo, da dobi delavec možnost, nemoteno razvijati svoje sposobnosti in se dovolj naučiti za delovanje na strokovnem, združenem in političnem področju. Tako bo možno likvidirati kapitalistični družabni red in izvesti socialno in gospodarsko osvoboditev delavstva.« Vidi se torej, da zastopa »NCLC« izrazito socialistično izobrazbo. »NCLC« ne dobiva nikakih podpor od prosvetnega ministrstva, kajti državno podporo smatra za nezdržljivo s svojimi načeli. Svoje izdatke krije s podporami, ki jih dobiva od strokovnih organizacij in delavske stranke, nekaj malega pa prispevajo tudi obiskovalci tečajev.

»WEA« pa ima za svoj cilj »nuditi delavstvu vso možnost čim popolnejšega osebnega in socialnega razvoja.« »WEA« je nadstrankarska in nevtralna ustanova za delavsko izobraževanje. Sredstva za svojo nalogo dobiva od države in od strokovnih delavskih organizacij. Čeravno nima izrazite socialistične smeri, jo delavska stranka tudi materialno podpira.

»NCLC« potroši letno okrog 3 milijone dinarjev za delavsko izobrazbo — pomislimo, da nabere to vsoto delavstvo samo med seboj! Njen ciklus predavanj obsega zlasti: zgodovino svobodnih strokovnih organizacij, angleškega delavskega gibanja in socia-

Odločilni boji za Egipt

Boji se razširjajo iz Egipta proti libijski meji

Angleško vojno poročilo:

Angleška armada v Egiptu, v čije sestavi se nahajajo čete iz dominijonov in čete francoskega generala de Gaulleja, je dne 9. t. m. ob zori napadla italijanske pozicije na vzhodnem robu egiptске puščave v trikotu: Maktilla—Sidi el Barani—Nibeua. Napad se je izvršil na jugu tega trdnjavskega trikotu, 35 km južno od Sidi el Barani, po načrtu vrhovnega poveljnika angleške vojske na bližnjem vzhodu generala Wawella. Operacije pa je vodil general Wilson.

Angleške motorizirane čete so se po dvodnevni premiki čez 135 km široko puščavo, neopaženo približale najjužnejši točki prej omenjenega trikotu in nenadoma napadle. Napad je uspel. Takoj nato je skozi vrzel v italijanski fronti vdrla angleška motorizirana armada zapadno od Sidi Baranija na Buk Buk ob morski obali in ga v boju s presenečenim sovražnikom dosegla.

Med tem je angleška armada z vzhoda napadla pri Maktilli v smeri na Sidi el Barani. Italijanska vojska v tem trikotu je bila s tem zajeta. Italijani so se iz Maktille umikali v Sidi el Barani, toda tu so videli, da imajo angleško armado v hrbtu. Začel se je obupen boj, ki je trajal 9., 10. in deloma še 11. t. m. in zaključil s popolno zmago Angležev.

Italijani so bili v tem trikotu izpostavljeni ne samo napadom motorizira-

ne angleške suhozemne vojske, ampak zlasti tudi ognju z angleških vojnih ladij, ki so stopile v akcijo ter učinkom neštevilnih bomb, ki so jih metala na nje angleška letala.

Ker spricho puščavskega terena fronte ni mogoče povsem skleniti, je morda uspelo nekaterim italijanskim oddelkom, da so ušli skozi nezasedene predele. — Glavnina italijanske vojske pa je zajeta.

Preko 20.000 vjetih Italijanov so našli do 12. t. m. opoldne. Izgleda pa, da to število še ni dokončno. Med vjetniki je 100 višjih častnikov in med temi 3 divizijski generali. Računa se, da so bile zajete tri italijanske divizije.

Plena pa zaenkrat sploh ni mogoče pregledati, kajti okrog Sidi el Baranija so nakopičili Italijani ogromne zaloge vojnega materiala, topov, strojnic, streliva itd. za svojo nameravano ofenzivo proti Marsa Matruhu in Aleksandriji oz. Suez, o kateri se je govorilo, odkar so Italijani pred kakšnimi desetimi tedni osvojili Sidi el Barani.

Nadaljevanje bojev zapadno od Buk Buk.

Med tem pa je angleška motorizirana armada prešla v napad zapadno od Buk Buk, vzdolž obale proti Sollumu. Italijani se na vsej črti umikajo po cesti, ki so jo z veliko težavo gradili, umikajoče pa napadajo angleška letala in vojne ladje, ki obstreljujejo obrežje.

Churchill o zmagi

Ministrski predsednik Churchill je izjavil v angleškem parlamentu, da pomeni zmaga pri Sidi el Baraniju največjo zmago angleškega orožja v kolonijalnih vojnah. Pred štirimi meseci je bila vlada še v skrbeh zaradi Egipta, sedaj je ta skrb že z glave, kar je potrdila tudi zmaga angleškega orožja pri Sidi el Baraniju.

Izgube letal.

Dne 12. t. m. je bilo sestreljenih 9 italijanskih letal, dočim so Angleži zgubili samo eno. Angleška letala so že tri dni neprestano zasipala z bombami vsa italijanska letališča v Libiji in je bilo gotovo pri tej priliki uničenih precej italijanskih letal na zemlji.

Italijani o bojih pri Sidi el Baraniju

Italijansko vojno poročilo pravi, da je dne 9. t. m. devet angleških oklopnih divizij napadlo pri Sidi el Baraniju. Po hudih bojih so se morali Italijani začeti umikati. Ves dan so se bili krvavi boji med divizijo črnih srac »3. januar« in prvo libijsko divizijo. Na čelu svojih čet je padel general Maletti.

V ostalem italijanski listi ne prikrivajo resnosti položaja in pravijo, da so se Angleži odločili vreči se z vsemi silami na Italijo, med tem ko Nemci zaradi slabega vremena ne morejo izvršiti svojega napada na Anglijo.

Pakt večnega prijateljstva z Madžarsko

je bil podpisan dne 12. decembra t. l. v Beogradu

Dne 11. t. m. je prispel v Beograd madžarski zunanji minister grof Czakky na uradni obisk.

Iz poročil v časopisih, pri nas in na Madžarskem, pa tudi v ostalem inozemstvu, je bilo razvidno, da bo ta obisk zelo pomemben, namenjen dokončni ureditvi odnošajev med Madžarsko in Jugoslavijo.

Razmere med obema državama so bile že par let normalizirane. Obiski nekaterih naših ministrov v Budimpešti in madžarskih v Beogradu, kakor tudi nedavni obisk beograjskega župana v Budimpešti ter budimpeštanskega v Beogradu, so samo potrdili in pokazali, da postajajo odnošaji vedno bolj pristrčni.

Tako je dne 12. t. m. prišlo v Beogradu do sklenitve in slovesnega podpisa pakta o večnem prijateljstvu med Jugoslavijo in Madžarsko.

Pakt o večnem prijateljstvu bo stopil v veljavo, ko ga bo odobril madžarski parlament, dočim ga bo pri nas v Jugoslaviji odobrila vlada, ki izvaja

pravice parlamenta.

Sklep pakta o večnem prijateljstvu je treba pozdraviti, saj nam jamči mir.

Banket v Beogradu

Po običajnih formalnostih in ceremonijah, se je vršil dne 12. t. m. banket v veliki dvorani kraljeve garde na Topčideru, ki se ga je udeležilo 118 oseb. Zdravici sta izrekla jugoslovanski minister Cincar-Marković in mad-

žarski zunanji minister grof Csaky, ki sta tudi pakt podpisala. Oba sta govorila v francoskem jeziku.

Madžarski in jugoslovanski časnikarji so imeli posebno pojedino in je Andra Milosavljević izročil madžarskim časnikarjem svilen trak v narodnih barvah, ki so ga srbski novinarji hoteli pokloniti pred 35. leti madžarskim novinarjem.

Pred 35. leti so bili namreč madžarski novinarji na kronanju kralja Petra Osvoboditelja v Beogradu. Srbski časnikarji so jim hoteli ta obisk vrniti v Budimpešti in jim izročiti trak, pa do tega obiska ni več prišlo.

Vojna med Anglijo in Nemčijo

Letalski napadi manjšega obsega.

Angleži nad Mannheimom.

Angleško vojno poročilo pravi, da so angleška letala v noči na 12. t. m. napadla Mannheim v Nemčiji. Letala so letela več ur v megli. Nad Mannheimom se je megla razdelila. Bombe so padle na elektrarno, železniške naprave in pristanišča ob reki. Nadalje so letala metala bombe na oporišča ob Kanalu. 4 nemška letala so bila sestreljena nad Anglijo.

Nemci so najbolj močno napadli Birmingham. Poškodovano je 6 cerkva, 11 šol in 2 kina.

Češkoslovaški prezident dr. Beneš je izročil včeraj v Londonu prve kolajne Češkoslovske republike trem angleškim častnikom za zasluge, ki so jih izkazali češkoslovaški armadi ob umiku iz Francije na Angleško. To so prva odlikovanja, ki jih je podelila obnovljena Češkoslovska republika. (Reuter).

lizma, gospodarsko zgodovino in zemljepis, razvojno zgodovino kapitalizma, marksizem, sociologijo, finančno znanost, združništvo, vodstvo v strokovnih organizacijah, delavski tisk. — »NCLC« prireja tudi takozvane sobotne izobraževalne kurze, ki jih letno obišče nad 15 tisoč oseb, dalje kurze za mladino, poučne ekskurzije in izdaja v lastni založbi knjige.

Vse to izobraževalno delo ima svojo izpolnitev v delavskih visokih šolah.

Neštevilni uradniki strokovnih organizacij, delavske stranke, občinski svetniki in parlamentarci so dobili svojo politično in socialistično izobrazbo v teh ustanovah.

Vredno je, da se zamislimo nad ogromnim izobraževalnim delom angleškega delavstva, pa da tudi sami začnemo pri sebi, potem ne bo delavski razred več sledil raznim parolam brez vsebine in kričanjem, ampak treznemu lastnemu spoznanju.

Boji v Albaniji v snežnem metežu

Grki javljajo napredovanje, Italijani uspešno odbijanje napadov

Grško vojno poročilo o bojih dne 11. in 12. t. m. pravi:

Na severnem bojišču je zapadel sneg po gorah in divjajo snežni viharji. Kljub temu se boji vodijo naprej. Iz vasi Lin ob Ohridskem jezeru prodirajo Grki po cesti proti zahodu na Elbasan. Cesta vodi čez obronke planine Mokra, čije vrhovi pa so v grških rokah.

Iz smeri Moskopolja prodirajo Grki po višinah nad dolino reke Devoli in zbirajo čete v napad na petrolejska polja, ki so v tej dolini.

Istotako se vrše boji za višine nad dolino reke Osum, ki teče proti Beratu. Grki, ki so prodrli iz smeri Peremetija po dolini Vojuške, stoje pred Tepečenjem, kjer se zliva reka Drinos v Vojušo in se stikata cesti iz Argiroca-

stra in Peremetija.

Na obali so Grki prišli do 10 km pred Himaro, kjer se pričakuje odpor Italijanov.

Angleška letala napadajo pristanišča Valono in Drač. Valonsko pristanišče je tako razdejano, da je za pristanek večjih ladij neuporabno. Italijanski rušilec v Porto Eddo so Grki popravili in je sposoben za boj.

Italijansko poročilo

pravi, da se Italijani uspešno postavljajo Grkom v bran. Na posameznih točkah fronte so izvedli tudi protinapade in so vjeli nekaj grških vojakov ter zaplenili orožje. Italijanska letala se udeležujejo kolikor jim dopuščata vreme; letala napadajo tudi grško zaledje.

Pšenično koruzni kruh

Nov način mletja pšenice

Od 1. januarja se bo pekel kruh iz 70 odstotkov enotne pšenične moke in 30 odstotkov koruzne. Mešanje pšenične in koruzne moke bodo vršili peki sami pod nadzorstvom državnih organov. Ta kruh se bo smel prodajati še isti dan, ko bo pečen.

Glede mletja pšenice bo nastala sprememba in sicer:

Sedaj se namelje iz 100 kg pšenice (s hektolitersko težo 76 kg) 80 kg moke in sicer 70 kg enotne krušne moke in 10 kg bele moke. Od 1. januarja dalje pa bodo smeli mleti iz 100 kg pšenice: 85 kg enotne krušne moke, 12 kg otrobov, 2 odstotka bosta odpadla na primesi in 1 odstotek na razprašanje moke pri mletju.

Belo moko bodo smeli mleti samo posebej v to pooblaščen mlin in bo bela moka državni oz. banovinski monopol.

Zaradi novega načina mletja bo kruh

50 par pri kg dražji. Predvideno je, da se bo pri peki kruha polovica količine enotne pšenične moke smela nadomestiti z rženo moko, dve tretjini koruzne moke pa s krompirjevo moko.

S temi ukrepi upa vlada, da bo mogoče zagotoviti kruh prebivalstvu do prihodnje zetje. Kajti letos smo pridelali 70.000 vagonov pšenice manj kot pa smo jo pridelali povprečno zadnja leta.

Podražitev kruha bo prizadela najširše sloje

Pekovske pomočnike pa zanima, kako bo urejen delovni čas v pekarnah, ker je v uredbi rečeno, da se bo smel kruh prodajati še isti dan, ko bo pečen. Na vsak način je treba vztrajati, da ostane nočno delo še naprej prepovedano, in da se bo zakon točno izvajal.

Življenje je vedno dražje

V primeri s cenami pred svetovno vojno živimo sedaj ceneje, toda takrat so bile pa tudi plače boljše

»Indeks«, ki ga izdaja P. Artur Grado Benko, prinaša, da so bili življenjski stroški proti 1. 1914 (julija), ko so znašali 100 odstotkov, v novembru lanskega leta samo 80,85 odst., v avgustu letos 93,34 odst., v septembru 97,41 odst., v oktobru 99,5 odst. in v novem-

bru pa že 101,26 odst.

V primeri z avgustom lanskega leta so življenjski stroški narasli letos do konca novembra za 47,83 odst.

Draginja torej še vedno rase. Kaj pa mezde in plače?

Predsednik sedaj ustanovljenega češkoslovaškega državnega sveta R. Bechyně je poslal predsedniku angleške vlade Churchillu brzojavni pozdrav z zahvalo Češkoslovaške za gostoljubje in veliko podporo, ki jo uživajo Čehoslovaki na Angleškem. Nadalje je poslal Rudolf Bechyně imenom čl. državnega sveta brzojavni pozdrav poljski vladi in predsedniku poljske vlade, generalu Sikorskemu s poudarkom potrebe čim ožjega sodelovanja med obema narodoma. (Reuter). — Rudolf Bech-

yně je bil v Pragi član predsedstva češkoslovaške socialno-demokratske delavske stranke, dolga leta železniški minister in podpredsednik vlade Češkoslovaške republike. Ob ustanovitvi češkoslovaškega državnega sveta v Londonu, ki je bil vzpostavljen dne 11. t. m., ga je imenoval predsednik dr. Beneš predsednikom.

Naroči si koledar „Cankarjeve družbe“!

A. M. de Jong:

[15]

Čuden cerkovnik

»OTROŠKA LETA MEREYNTJEJA GEYSENA«

»Naša ljuba gospa?« je vprašal oklevajoče. »Kako to misliš?«

»No, naša ljuba gospa!... To je vendar žena gospoda Valterja, onostran reke! O! Flirefleter... to je vendar tako ljubka gospa. Tako rad jo imam!«

»Gospa Valterjeva, onostran reke?« je vprašal cerkovnik.

»Da, ona!« je vzkliknil mali. »Ali je ne poznaš?«

»Seveda!« je vzkliknil Flirefleter prav tako oduševljeno, kot Mereyntje.

»To ti je pa dobra misel! Takoj bom pogledal, ako bi mogel dobiti kje kakšnega palčka zvonikarčka. Presneto, to bi bilo pa res dobro, Mereyntje, ako bi mogli našo ljubo gospo zopet dobiti nazaj!« Z velikimi koraki je hodil po prostoru naokoli in se s svojim orjaškim gornjim delom telesa sklanjal v vse kote in pripogibal ter gledal v vse luknje, se oziral po tramovih in stegoval svoje lopataste roke v temne luknje in razpoke.

Radovedno je sledil dečko s svojimi pogledi Flirefleterju, v njih sta se odražala hrepenenje in bojazn. Toda skoro se je cerkovnik zopet vrnil; izgledalo je,

da je razočaran, parkrat je tlesknil z rokama, da si je otrešal prah in rekel:

»Zaman, dečko, škoda. Odšli so. Vse kaže, da so se prestrašili, ker sva preglasno govorila. Drugič morava biti previdnejša, Mereyntje. Sedaj pa pojdiva doli: čas je, da greš v šolo!«

»Ali smem opoldne zopet priti pomagat zvonit?«

»Seveda. Saj sva vendar prijatelja, ali ne, in hočeš vendar poskusiti, da najdeva kakšnega palčka zvonikarčka ter ga zaprosiva, da nama pošlje našo ljubo gospo nazaj?«

Tako je Mereyntje to jutro koračil v šolo poln upanja in srečen... Sonce se mu je zopet smejalo in novi prijatelj velikan je silno privlačil Mereyntjejevo naklonjenost, s katero je bil Mereyntje tako zelo radodaren.

Počasi si je vas opomogla od svojega začudenja. Flirefleter je stanoval sam za se, v hišici, ki je pripadala cerkvi, iz katere se je prejšnji cerkovnik izselil. Svoj posel je opravljal brez kakšnih bedastoč. Zasmehovalci so bili malce razočarani. Ogorčenje po božnjakov in tercijskih se je počasi poleglo, toda kljub temu so stalno oprezovali, polni nezaupanja proti tujemu vsiljivcu, ki bo brez dvoma danes ali jutri, prej ali slej, napravil kakšen skandal v svoji sveti službi, kot cerkovnik. Vendar ni mogel nihče reči o Flirefleterju kaj drugega, kot da se obnaša v svoji službi dobro in vzorno. Razen tega je pel s svojim lepim, globokim baritonom solo pri velikih mašah, in ko je stari rektor zaradi sklepne protina ob-

Dama in po svetu

Zopet delitev SUZOR-ja

Vprašanje delavskega zavarovanja ne da spati ljudem, ki nimajo z zavarovanjem nobenega opravka. Zavarovanje je delavsko in o njem naj odločajo delavci, ne pa politiki in spekulanti, ki se tepejo med seboj, kdo bo dobil več posojil na račun denarja, ki so ga zbrali delavci. Ako bi šlo po želji teh gospodov, bi bil SUZOR že davno razdeljen in delavsko zavarovanje razcepljeno, in to v času, ko taisti gospodje na vseh koncih in krajih kričijo o potrebi izenačenja socialnih razmer, delovnih pogojev itd., ter se vrše posvetovanja industrijev iz vse države, o vsakem kolikaj bolj važnem vprašanju.

Te dni bo zopet nek razgovor o SUZOR-ju. Toda »Slovenec« pravi, da najbrž zopet ne bo rešeno vprašanje njegove razdelitve. Potem pa si upa ta list napisati to-le:

»Da bodo zastopniki SUZOR-ja branili svoje stališče in zagovarjali svoj sicer napotrebni obstanek, to je s človeškega stališča že kar umevno. Toda to je osebna zadeva nekaterih, zaradi katerih ne sme trpeti splošna in važna zadeva vseh naših delavcev, nameščencev in našega gospodarstva. SUZOR je danes že itak v razsulu... To pa pomeni velikansko škodo za naše gospodarstvo, ki je iz dneva v dan večja. Kdo nosi odgovornost... tisti, ki je za delavsko zavarovanje odgovoren, ki pa ne zna ali si ne upa sprejeti tiste rešitve, ki jo zahteva interes delavstva, nameščenstva in vsega gospodarstva v celokupni državi.«

Gospodje, pustite, da bo delavstvo in nameščenstvo samo odločilo o svojem zavarovanju. Vi pa niste legitimirani, da v njegovem imenu govorite in pišete, še manj pa odločate. Na volitve, gospodje, na volitve!

Tetalitarna stremeljenja na Hrvaškem so dobila nov udarec. V Zagrebu se je vršilo zborovanje katoliškega delavstva. Doslej je gibanje Hrvatske kmečke stranke naglašalo, da sme biti na Hrvaškem samo ena delavska organizacija in to v sklopu HSS. Tako vsaj je pisalo časopisje HSS, kadar je razpravljalo o svobodnih strokovnih organizacijah, ki temelje na principu mednarodne solidarnosti delavstva. Kaj bo reklo sedaj, glede akcije katoliških delavcev, bo treba počakati.

Konferenca o prehrani Slovenije se je vršila dne 10. t. m. v ministrstvu trgovine. Mi smo že zadnjič navedli, kako slabo je zaenkrat Slovenija preskrbljena s hrano, ako ne bo rednega dovoza življenjskih potrebščin.

Novi prispevki za »Prevod«. Za preskrbovalno organizacijo v naši banovini (Prevod) morajo plačati veletrgovci od vsakega kg luščenega riža din 1,40, od vsakega kg uvožene masti din 0,50, od kg olja din 0,20. Teh 20 par pribitka pa se razdeli tako, da plačajo veletrgovci 5 par iz svojega kosmatega zasluzka, trgovci nadrobno pa smejo 15 par poviška priracunati k ceni olja, ako njihov kosmati zasluzek pri olju ne znaša več kot 15 odst. —

Naš dolg v Nemčiji je znašal pretekli teden 941 milijonov dinarjev. Sedaj pa smo že toliko izvozili, da se je znižal na 680 milijonov dinarjev. Vštevisi protektorat Češke, imamo v Nemčiji 754 milijonov dinarjev dolga, ali za 187 milijonov dinarjev manj, kot koncem novembra.

Delniški kapital inozemskih delničarjev v našem gospodarstvu blokirano. Vlada je objavila uredbu, s katero je prepovedano vsako prenašanje ali izplačevanje akcijskega kapitala, vloženega v naša podjetja. Kdor je lastnik vložnega kapitala na dan objave te uredbe, tudi ostane. S tem je prepovedano, da bi mogel inozemski kapital, ki je bil vložen v naša podjetja, zbežati v tujino. Tak kapital bi se moral nadomestiti z domačim kapitalom.

2000 vagonov žita je potrebnih v Bosanski krajini. Po vaseh v Bosni uvajajo nakaznice za moko, ker je med kmeti kvečjemu 5 odstotkov takih, ki pridelajo kakšno žito.

Nafto iz Romunije bomo uvažali skozi štiri mesece proti zamenjavi za kovine. Obračunavalo pa se bo po tečaju svobodnih deviz, to se pravi, da se bo vrednost nafte in kovin ugotovila v zlatu.

Proti razširjevalcem vznemirljivih vesti, ki izpodkopavajo moralo italijanskega naroda. Zadnje čase se čita v italijanskem časopisju ostre besede na naslov razširjevalcev vznemirljivih vesti, ki izpodkopavajo moralo italijanskega naroda. O tem piše tudi Mussolinijev organ »Popolo di Roma« in predlaga najostrejšje ukrepe.

V žitородnih krajih primanjkuje moke. — Nerazumljivo je, da v mestih, sredi žitородnih pokrajin primanjkuje moke. Tako javljajo, da je nastalo pomanjkanje moke tudi v Novi Gradiški.

120 šol je bilo zgrajenih v vrbaski banovini v zadnjih desetih letih. V vseh teh šolah so napravili tudi moderne umivalnice in kopalnice za deco. Toda kaj pomaga vse to, ako pa nobena izmed teh šol nima vodovoda in mnoge niti ne pitne vode v bližini. V desetih letih bi se bilo dalo že kaj ukreniti glede vode, pa se ni. Sedaj uporablja kopalnice učiteljstvo kot vshrambe in podobno.

Zagrebski vseučilišče je po par tednih prekinitev zopet odprto in se predavanja nadaljujejo.

Angleški poslanik v Washingtonu umrl. — Po par dnevni boleznii je umrl v Washingtonu angleški poslanik Lothian, ki je bil eden najspodobnejših in najuglednejših angleških diplomatov. Na predvečer svoje smrti bi bil moral govoriti na zborovanju ameriških farmarjev. Toda njegov govor so morali samo prečitati. V govoru je umrl poslanik poslednjič naglasil svoje trdno prepričanje v zmago Anglije.

Holandska vojna ladja »Van Kinsbergen« je zaplenila v Karaibskem morju 6000 tonski nemški parnik »Rhein«, ki je izplovil iz mehliške luke Tampico.

Zlato bo imelo še svojo vrednost. Zadnjič je govoril Hitler pred delavci v Berlinu in dejal, da v Nemčiji zlato ne pomeni nič, delo vse. Sedaj javlja DNB iz Berlina, da teh besed ni razumeti tako, da bo zlato po dobljeni vojni brez vrednosti. Zlato bo imelo še naprej svojo vrednost. — Tudi v SSSR, kjer je delo prav gotovo glavno merilo vseh vrednot, tvori zlato podlago za preračunavanja. Tako n. pr. trguje SSSR z državami na podlagi obračunavanja v dolarjih, ki so, kakor znano, vezani na zlato podlago.

Pri predstavi »Prodane neveste« na Dunaju, ki je doživela te dni velikanski uspeh v državni operi, je pel Janka Slovenec Anton Dermota.

Največja tovarna papirja na Holandskem je zgorale, razen tega tudi neko veliko skladišče žita.

Nova avtostrada v SSSR. V teh dneh so bila končana dela na novi avtostradi, ki je dolga 230 km in veže ruska mesta Gorkij in Muromsko, važni industrijski središči v SSSR. Obenem je bila odobrena avtostrada, ki pelje iz mesta Jaroslava do Rybinska. ČTK.

ležal, je Flirefleter orgljal tako čudovito, da so se ljudje v cerkvi nehote obračali in gledal na kor, začudeni, kako je mogoče izvabiti tako staremu instrumentu tako šumno in valujočo godbo.

Lahen župnikov migljaj je zadostoval, da so Flirefleterju, ki ni imel ničesar, darovali vaščani kar sami od sebe stanovanjsko opremo. Eden mu je prinesel stol, drugi mizo, tretji omaro, ostali pa, ta posteljo, oni rjuhe in odeje, pribor in kuhinjsko orodje. Seveda, oprema plementih darovalcev je bila v precej žalosten stanju, in Flirefleter si je dalj časa pošteno razbijal glavo, predno je vse popravil, da je moglo vsaj deloma služiti svojemu prvotnemu namenu. Veseli cerkovnik se je vedno glasneje smejal in se pri vsakem novem polomljenem dokazu njihove krščanske ljubezni do bližnjega, ki so mu ga postavili pred hišo, čez mero zahvaljeval. Končni uspeh je moral začuditi vsakogar. Nenavadno muhasto razmeščenii so stali predmeti raztreseni naokrog po sobici in kuhinji: vse je popravil, toliko da je bilo, da bi bil pa delo izvršil okusno in fino, za to ni čutil niti najmanje potrebe. Na stoli, na mizi in omari so bile vsepovsod pribite late, deščice, paličice, ki so izgledale kot posebne vrste ran, nabrekli in mozoljev. Nazadnje mu je priškrbel slikar Geert tudi barvo in čopič, nakar je Flirefleter svojo opremo prebarval svetlozeleno, popravljen mesta pa svetlordeče, rumeno in modro. To naj bi bilo v počaščenje radodarnosti dobronamernih darovalcev, kot se je Flirefleter izrazil; razen njega je bil Mereyntje najbrž edini, ki je smatral rezultate njegove dekorativne umetnosti občudovanja vredni.

Iz naših krajev

CELJE

Nevarne razpoke na asfaltirani cesti na Bregu so predvsem od kapucinskega mostu do ovinka ceste, kjer se je že marsikateri zaradi tega valjal po tlaku. Razpoke so nevarne za vprežno živino, še bolj pa za kolesarje, katerih je zlasti na tej cesti vedno izredno veliko. Za takšna popravila bi se pa že našlo kritje iz kakršnekoli postavke, saj bi popravilo bilo možno izvršiti v zelo kratkem času. Upamo, da bo naše obvestilo zadostovalo, da bodo poklicani ta navidez mali, pa vendar življenjsko nevarni nedostatek odpravili. Predno se bo dogodila kakšna večja nesreča.

Vpepeljitev. Zdravnik dr. Bruno Sadnik, ki se je preteklo nedeljo smrtno ponesečel na lovu, je bil podporni član društva »Ogenj« v Mariboru. Njegovo truplo je bilo prepeljano v Graz, kjer je bilo v petek, dne 13. decembra vpepeljeno v ondrotnem krematoriju.

HRASTNIK

Pr pripravimo se na volitve obratnih zaupnikov!

Po določilih zakona o zaščiti delavcev, se imajo vršiti vsako leto v mesecu januarju volitve obratnih zaupnikov. Izjemoma so se vršile zadnje volitve obratnih zaupnikov tudi pri rudarjih po tem zakonu, zato traja mandat teh zaupnikov le eno leto. V redu bi torej bilo, da se razpišejo za prihodnji mesec ponovne volitve. Ker pa se je v tem času tudi dokončno rešilo vprašanje obstoja Rudarske zadruga, naj bi se tudi volitve zaupnikov pri rudarjih izvedle po starih določilih, z veljavnostjo za tri leta. Tako bi prišli v tem pogledu zopet na redno stanje, ki je vladalo do leta 1940.

Rudarsko zborovanje. Agilna podružnica Zveze rudarjev Jugoslavije je sklicala minulo soboto, dne 7. t. m. rudarsko zborovanje, katerega dnevni red je bil: ustanovitev sklada za podpiranje staro- in novoupokojenec ter zvišanje prispevka za bolniški in pokojninski sklad bratovske skladišnice. H gornjemu dnevnemu redu je podal izčrpno in stvarno poročilo s. Arh iz Zagorja. Njegov referat so vsi navzoči z odobravanjem vzeli na znanje. V slučaju, da pride do ustanovitve tega sklada, bodo seveda, čeprav za malenkost, tudi zvišana bremena rudarjev. Velika večina rudarjev, ki se zaveda nujnosti takojšnje pomoči našim upokojencem z ozirom na njih veliko bedo, se tega gotovo ne bo branila. Omenjeni sklad naj bi postal zaenkrat le za eno leto. — Prav tako važno je tudi drugo vprašanje, ki pa zadeva tudi nas aktivne rudarje. Stanje našega pokojninskega zavarovanja je kljub velikemu porastu števila delavcev, še vedno nepovoljno. Nujno je torej potrebno, če hočemo, da se zopet ne ponovi stara pesem, da bodo namreč tisti čas, ko bodo stopali v pokoj sedanjih zavarovanci, blagajne prazne, da se temu stanju že sedaj odpora. Sedanj čas silne konjunkturo je kot nalašč primeren za ureditev tega vprašanja. Za te rezerve je torej poskrbeti in sicer na ta način, da se obojestransko zviša prispevek odnosno odstotek zavarovane mezd. Isto je z bolniškim zavarovanjem. Zeleti pa bi bilo, da se delavstvo tako važnih zborovanj udeleži še v večjem številu. Le tako bodo razumeli zakaj gre in koliko truda je treba, predno se najde tudi pri drugih razumevanje za tako plemenite cilje, kjer mora pokazati dobro voljo in polno razumevanje predvsem delavstvo samo. Zakotno prerokanje, jadikovanje in kritiziranje pa itak nič ne pomaga. — Rudar.

Seja občinskega odbora se ho vršila v ponedeljek, dne 16. t. m. ob 3. uri pop. z obširnim dnevnim redom, v obč. posvetovalnici na Dolu. Pridite poslušat.

LAŠKO

Paberki v občinski seji. Dne 26. nov. t. l. je imel laški občinski odbor sejo. Dolga je bila debata zlasti o prehranbeni akciji. Občina je naročila in deloma že razprodala tri vagonce koruze. V te svrhe je bilo na prejšnji seji odobreno posojilo na račun hranišne knjižice za gradnjo izolirnice v iznosu 40.000 din. G. Hrastelj je predlagal naročitev krušne moke, ker je zmanjkuje.

Šlišali smo zanimive stvari o cenah. In zakaj ni bolje? Debata o občinskih ubožcih je vedno žalostna. G. Deželak je govoril o obupnih kmetijskih cestah. Rešitev vidi ali v ustanovitvi cestnega fonda ali pa v razdelitvi nagrad tistim kmetom, ki bodo najlepše popravljali pota. G. Hrastelj je za bolj energično rešitev. Predlaga graditev kmetijskih poti v širini 2 m sistematično (po načrtu) z najemom večmilijonskega posojila in na 30 letno amortizacijo, pa bodo kmetje imeli izborne ceste. Na ta način smo tudi prišli do vodovoda in asfalta. Doslej so vsako leto vrgli proč po 10 do 20.000 din, a naredilo se ni nič. Tudi kmetje se izrekajo za letne datjate po 500 din, če bi v resnici dobili dobre ceste. Debato o cestah slišimo na vsaki seji in je predlog g. Hrastelja res edina rešitev. Kmetje bi dali na razpolago vozila, živino, orodje, kamnolome, trasna zemljišča itd. Za vodovodni odsek je poročal g. Deželak, da je občina prejela od tvrdke Jakovljevič v Zagrebu 12 vodnih števecv za največje vodovodne odjemalce. Kateri so ti, ne vemo. Iz socialnih razlogov ta ukrep pozdravljamo. Ti števci so stali din 4718,75. 12 pribornih ventilov, ki jih je dobavila domača tvrdka Šipek pa din 908,25. Za vsako neprijavljeno vodno instalacijo bo instalaterju za kazen odvzeta 1 plača. Ponk telesne vzgoje bo urejen tako, da bodo vajenci samo 2 krat odsotni iz delavnice. Prošnja gasilcev za odobritev podpore din 9000 za nabavo cevi in pribora se zavrne, ker mora četa dati občini na vpogled svoj letni proračun.

MARIBOR

Razpis volitev obratnih zaupnikov v delavnicah državnih železnic

Vso dobo, od leta 1929, pa do današnjih dni, so bili delavci v železniški delavnici brez izvoljenih delavskih zaupnikov. V začetku je bilo nameravano, da bodo to delo opravljali kar preostaniki zveze, ki so tedaj pripadali takozvanemu Tumpejevemu krilu. Kajti sledil je razpust »Saveza železničarjev Jugoslavije« in obstojal je resen namen, da se za vse večne čase onemogoči vsako drugo delavsko organizacijo. Dasi je bil položaj težaven, pa se železniški delavci vendarle niso uklonili. S svojim pasivnim zadržanjem proti tedanjim predstavnikom močne roke, so dosegli, da se stvari niso razvijale tako, kot so hoteli nasprotniki svobodnega delavskega gibanja. Stalno so povdarjali svojo zahtevo, da se jim dovoli svoboda organizacije in volitve zaupnikov. Po par letih je izšel nov pravilnik, v katerem je bil predviden zaupniški sistem. To je bil prvi znak, da so težnje po totalitarnosti propadle. Toda črka je ostala vendarle samo na papirju. V ozadiju so delovale sile, ki so znale izvedbo zaupniških volitev preprečiti. Na dlani leži in to je priznal tudi zakonodajalec, ki je izdelal pravilnik, da v tako velikih podjetjih, v katerih je zaposlenih po par tisoč delavcev, nujno nastajajo trenja iz delovnega razmerja, katero je treba poznati in uglediti, ako se hoče, da delo ne bo trpelo. Zato so že prejšnji upravniki v delavnicah s tihim pristankom priznali zaupnike, ki so bili izvoljeni

Kako žive mestni ubožci? Prejeli smo: Se-le pred kratkim so mestni ubožci dobili nakaznice za drva. Seveda je bilo treba kuriti že tudi poprej, saj zima se pri nas začne še pred decembrom.

Tisti, ki so pod streho v mestnem zavetišču, imajo boljše. Tja so navozili drva že v oktobru. Ostali pa, in takih nas ni malo, dobivamo mesečno podporo po din 50 ali pa nekaj več, to pa je tudi vse. Po štiri stare ženice se stiskajo v majhni sobici, ker s podporo, ki jo dobe komaj plačajo borno stanovanje. Od česa pa žive? Od tega, kar naprosjačijo in jim dajo dobri ljudje. Rečem vam pa, da je precej takih, ki ne poznajo ne zajtrka in ne večerje. Da se pogreje v tej zimi, popije včasih kakšno skodelico lipovega čaja — brez sladkorja. Kako naj si kupi sladkor, ko pa še za mleko ni in največkrat niti za suh kruh ne. Z drvini je pa stvar takaka: Mnogo izmed ubožcev je betežnih, nemočnih, da bi si sami zvozili darovana drva na dom. Za voznika pa ni denarja. Zlasti stariim ženskam je težko, ako ne docela nemogoče, da bi si same žagale drva. Kdor pa drv naenkrat ne odpelje, se mu kaj lahko zgodi, da mu jih pokradejo. Mestni socialni urad bi moral to upoštevati in takim ženskam pomagati, da bi dobile drva že nacepljene. Vedeti je tudi treba, da ubožci največkrat nimajo svojih drvarnic, pa bi zato morali imeti priliko, da si drva pridejo iskat sproti. Vse te stvari bi se dale urediti.

Zima je in usnja primanjkuje, kar ga je, je pa silno drago. Zato je razumljivo, ako ljudi zanima, kaj je z usnjo, ki je bila svoj čas zaplenjena pri tovarnarju Halbärthu, potem pa vrnjena lastniku, ker za zaplembo ba-je ni bilo zakonite podlage.

Nikakor ne razumemo, da bi mogli nekdo imeti nakopičene tako velike zaloge nujno potrebne blaga na svojem domu, med tem, ko cena usnje raste v nedogled in ga sploh ni dobiti. Usnje, ki ga ima g. Halbärth na svojem domu je stara zaloga, ki si jo je nabavil po nizkih cenah. Zelo bi bilo pomagano ljudem, ako bi ti podplati prišli sedaj na trg, ko toliko ljudi hodi z raztrganimi čevlji okoli, dasi je mraz in sneg. Prepričani smo, da bi oblasti ne pustile, da bi si nekdo nakupil tako ogromno zalogo moke in jo hranil zase, kot ima Halbärth podplatom. Poleg vsakdanjega kruha so ljudem potrebni tudi čevlji, ker ni zadosti, da imaš kaj za žlecode, ampak moraš imeti tudi suhe noge, da si ohraniš zdravje. Vsekakor pripravimo poklicaninim, da se pobrigajo, da pridejo zaloge usnje iz Halbärthovih skladišč na trg in v promet pod nadzorstvom oblasti.

KRANJ

Sestanek trgovskih pomočnikov in »Gorenjec«. Pomočniški zbor je imel nedavno sestanek, na katerem so obravnavali vprašanje povišanja plač in izvajanje ostalih zakonitih pravic. »Gorenjec« o tem sestanku piše, da zahteve trgovskih pomočnikov glede povišanja plač niso upravičene zaradi tega, ker so po sestanku lahko »krokali« vso noč in niti niso mogli jutraj o pravem času na delo. Od trgovskih pomočnikov smo obveščeni, da sta jim zapitek plačala dva uvidnevna trgovca. Sicer pa tudi niso vsi »krokali« in prišli v nepravem času na delo, kakor se to po »Gorenjcem« pisanju razume. Povdarjamo pa ugotovitve trgovskih pomočnikov, da »Gorenjec« vidi »krokarje« samo takrat, kadar so ti iz vrst delavcev ali nameščencev. Kadar pa »kroka« njegova bližnja gospoda ali gospoda sploh, takrat pa te »krokarje« enostavno prezre, čeprav bi imel več prilike, da jih vidi in ožigosa ter priporoči, da to kar zakrta-kajo, dajo delavcem in nameščencem! Se razumemo?

»Vzajemnost« priredi v nedeljo, dne 15. t. m. ob pol 10. uri dop. v »Cankarjevi dvorani« predavanje. Predaval bo dr. Krajger V. »O Združenih državah«. Vabimo delavstvo, zlasti pa člane društva, da se predavanju udeleže!

v prejšnjih letih in so se z njimi posvetovali. Trajno pa to stanje ni moglo ostati, ker je že marsikateri izmed starih zaupnikov zapustil službo in odšel v pokoj. Zato je razumljivo, ako se je generalno ravnateljstvo, na podlagi poročil o razmerah v delavnicah, končno odločilo, da pozove delavstvo, naj si izbere zaupnike. Kakor čujemo, so volitve razpisane za mesec januar. Glede aktivne volilne pravice pa je določeno, da bodo smeli kandidirati samo taki delavci, ki so že najmanj 12 let člani provizijskega fonda. Ta določba ni povsem razumljiva in se ne opira na nobeno določbo pravilnika. Zakaj je bilo določeno, da smejo kandidirati za zaupnike samo taki delavci, se ne ve. Zaenkrat se seveda z ugovori ne bo oseglo ničesar. Toda pri tej priliki opozarjamo na to, da zaupniški sistem ne more biti zgrajen na drugi podlagi, kot na osnovi organizacije. Odkod naj sicer dobivajo zaupniški navodila? Organizacije pretrepejo želje članstva in jih potem sporoče zaupnikom, da take želje in zahteve zastopajo. Nujno je torej, da se izrazi ta trenutek za to, da se dovoli ustanovitev svobodne strokovne organizacije železniškim delavcem. Sedaj obstoji Udruženje in pa politična organizacija JRZ. Kar je dovoljeno enim, mora biti tudi drugim, tako pravi ustava in tako veleva tudi zdrava pamet. Zaupniške volitve v delavnicah drž. žel. naj bodo predvsem manifestacija za svobodo organiziranja železniškega delavstva!

Predavanje o Ivanu Cankarju pri »Vzajemnosti« v ponedeljek, dne 16. t. m. odpade, ker je predavatelj nepredvideno zadržan. Zato se bo vršilo prihodnje predavanje v ponedeljek, dne 23. t. m. kot običajno v dvorani na Ruški cesti 7.

50 letnico je slavil te dni mizarski mojster g. Štefan Koter. Jubilant je kot mlad pomočnik mnogo potoval po Evropi in se svoj čas na Dunaju tudi živahno udeleževal v svobodnih strokovnih organizacijah.

Najvišji dopustni pribitek za področje sreskega načelstva Maribor desni breg za prodajo na drobno so: 1. za modro galico 10 odst.; 2. za premog pri prodaji od vagona na železniški postaji 5 odst.; pri prodaji iz trgovine 15 odst.; 3. opeka zidna in strešna 15 odst.; 4. lesni gradbeni material 20 odst.

Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom in njihovim upravičencem svojem vrši v neodložljivih primerih in v odsotnosti pristojnega rajonskega zdravnika v nedeljo, dne 15. decembra g. dr. Potrč Otmar, Maribor, Tržaška cesta 13, javna bolnišnica.

Prva letošnja opera »Ples v maskah«, v spomin 40 letnice smrti svetovno slovečega skladatelja Verdija, bo v soboto, Gostuje gđ. Vera Majdičeva v vlogi Amelije.

140 letnico rojstva največjega slovenskega pesnika Prešerna bo proslavilo tukajšnje »Narodno gledališče« dne 16. decembra skupno z mariborskim »Umetniškim klubom«.

J. G.

BOŽICEK MORA BITI LETOS V VSAKI HIŠI

Vsaka družina ima poleg stanovanja še kakšno shrambo: podstrešje, drvarnico, klet, hodnik, vrt, delavnico ali gospodarsko poslopje. V takih prostorih leži navadno mnogo raznovrstnih predmetov, katere se smatra kot nič vredne, vsakemu je pa žal za čas, ki bi ga porabil za pospravljanje.

Iz lastne izkušnje vem, da imate v teh prostorih vsakovrstne železne predmete kot: peči, štedilnike, razbite plošče štedilnikov, cevi, kotle, lonce, železne postelje, ograje, mreže, mreže za kanale, železne stebre, verige, jeklene vrvi, krampe, lopate, sode, rezervoarje, vsakovrstno orodje, razne stroje, nosilce, železne palice itd. Ni dvoma, da imate doma mnogo stare gume, papirja in cunj, ki vam trohni po kotih. Tudi steklo ima lepo vrednost. Vse omenjene predmete doma poiščite in jih pripeljite dobro poznani tvrdki

JUSTIN GUSTINČIČ, MARIBOR,

Kneza Koclja ulica 14, ali v podružnico, ogal Ptujске in Tržaške ceste, kjer boste vse dobro prodali. — Za prodano blago boste dobili denar, ki vam bo omogočil, da boste kljub hudim časom obhrali prijeten Božič: — torej pohitite!

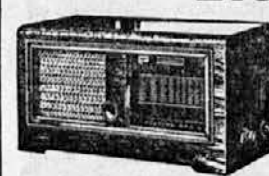
Naši dilantanti »Vzajemnosti« bodo vprizorili v nedeljo, dne 15. decembra t. l. vaško burko v 3. dejanjih »Dve nevesti«. Kdor se hoče pošteno zabavati, naj pride v nedeljo ob 3. uri popoldne v »Cankarjev dom«.

MEŽICA

Enkratno podporo so dobili novoupokojeneci, rentniki, vdove in sirote od Glavne bratovske skladišnice, katero je krajevni upravni odbor po svoji uvidenosti razdelil, upoštevajoč pri tem tudi socialno bolj ali manj prizadete tako, da so posamezni dobili od din 100 do 400. **Prav od srca želimo, da bi se že vendar enkrat tudi za te siromake našla sredstva** in da bi se jim povišali njih prejemki, ker podpora je le podpora, ki samo trenutno omili bedo, ne omaja pa strahu, ki ga imajo ti reveži pred vedno bolj naraščajočo dragotino. Že gre h koncu 17. mesec, odkar je začela draginja naraščati, pa še sedaj ni izgledov, da bi se ustavila, ali pa da bi se zboljšal položaj vpokojencev. ZRJ je stavila za rešitev tega vprašanja svoje predloge, tudi ostalo delavstvo je pripravljeno doprinesiti k temu svoje, manjka le še dobre volje in sporazuma od strani zastopnikov podjetij, da bo tem revežem omogočeno znosno življenje.

Kupujte pri naših oglaševalcih!

Körting - Hornyphon Braun

Braun 4-cevni vsevalovni super komplet din 3600.—

Radio veletrgovina:

RADIO TSCHARRE, Maribor, Zrinjskega trg 9

POSLEDNJE VESTI

Angleži v Egiptu nadaljujejo ofenzivo

Angleško vojno poročilo dne 13. t. m. pravi, da angleške čete zasledujejo bežečega sovražnika in se v naglih pohodih bližajo meji italijanske Libije. Italijani pušajo za seboj ogromen vojni plen: zaloge orožja in municije, ki ga sploh ni mogoče pregledati. Tanki, topovi, oklopni avtomobili, strojnice, puške in drugo orožje je ostalo kar na mestu, z njim pa je posejana tudi cesta, ki vodi proti Libiji. Število ujetnikov že presega 20.000 in Angležem dela največje preglavice, kako preskrbeti ujetnike z vodo, ki je na tem delu bojišča ni. Doslej je bilo sestreljenih 41 italijanskih letal in 4 angleška. Vojne ladje in letala so bombardirala Sollum.

Grško vojno poročilo javlja, da Grki utrjujejo postojanke, ki so jih zavzeli in so važne za bodoče boje. Zaenkrat pa sneg in viharji onemogočajo večji premik čet, dočim ob obali dežuje.

Italijansko vojno poročilo: Pri Sollumu in Sidi el Baraniju se boji nadaljujejo, kljub peščenemu viharju. 18 angleških in 12 italijanskih letal je bilo sestreljenih. — Na albanski fronti nič novega. Lokalni napadi Grkov so bili zavrnjeni.

Nemško vojno poročilo javlja, da so letala v noči na 12. t. m. metala bombe na Birmingham in zanetila požare, ki niso bili nič manjši kot pri zadnjem strahovitem napadu na London. Bombe so zadele tudi neke ladje. Štiri nemška letala so bila sestreljena. Nad Nemčijo je bilo v noči na 13. t. m. eno samo angleško letalo, toda ni metalo bomb.

Madžari in SSSR. V Budimpešti so bile izmenjane listine o sklenjeni trgovinski pogodbi med Madžarsko in SSSR.

Nemčija in SSSR. Iz Nemčije poročajo, da bo v kratkem objavljena nova trgovinska pogodba med Nemčijo in SSSR, ki bo prava senzacija. Nemčija bo dobila iz SSSR toliko surovin in blaga, da bo povečala proizvodnjo za 50 odstotkov ter bo preskrbovala SSSR z industrijskimi izdelki. — Podpisan je bil pakt med obema državama o razmejnitveni liniji.

Turčija je gospodarsko trdna in z vsem preskrbljena, je izjavil ministrski predsednik.

Zelastna usoda židovskih beguncev, 380 židov se je vozilo na neki manjši ladji iz Romunije proti Carigradu. Ladjo je zajel vihar in tresčil ob obale na bregu. Utonilo je 200 židov, med njimi okrog 80 otrok.

Zedinjene države in ostale ameriške države so vedno bolj povezane, Argentina je dobila 56 milijonov dolarjev posojila, Kuba ga bo dobila 60 milijonov.

Vojna na Kitajskem je sedaj v znamenju lokalnih spopadov. V pokrajini Šansi je prestopil cel polk japonske vojske z orožjem na stran Cankajškega. Gre za čete rekrutirane v zasedenem delu Kitajske.

Urejanje trgovinskih odnošajev. Naša država je sklenila z Madžarsko dogovor za plačilo dolgov izven kliringa. — Z Romunijo je bil sklenjen trgovinski dogovor, prav tako tudi s Finsko.

Ladja natovorjena s tobakom bo odplula iz Splita v Ameriko.

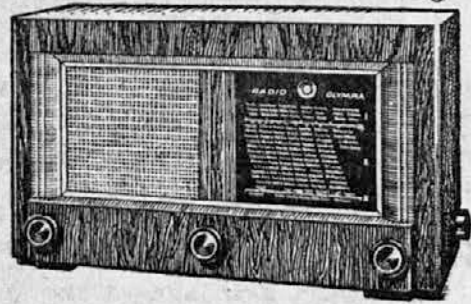
IZ ČEŠKE

Pisatelj Karel Novy, ki živi sedaj v svojem rojstnem kraju v okolici Prage, je praznoval dne 8. decembra 50 letnico rojstva. Kakor znano, je Karel Novy velik prijatelj Slovencev in se je pred tremi leti udeležil s pesnikom Josefom Horo krasno uspelih čeških literarnih večerov v Ljubljani in Mariboru. Medtem je že izdal tri nove romane ter ureja literarno revijo »Panorama«, ki jo izdaja književna založba »Društveni Prace« v Pragi.

Češka akademija ved in umetnosti v Pragi je podelila letos prve literarne nagrade pesniku Josipu Hori za pesniško zbirko: »Jan Houslista«, naslednji dve nagradi pa pisatelje-ma Jožefu Kopti in Karlu Hadrholcu.

Občini zbor bivših agrarnih politikov, Sudetski dnevnik »Die Zeit« v Liberci (Leitmeritz), je prinesel dne 28. novembra pod naslovom »Kandidat iz propada« sledečo vest: »V sredo se je vršil občni zbor »Novine«, enega največjih tiskarskih in časopisnih podjetij v Pragi, družbe z o. z. Na tem zboru je bil zopet izvoljen za predsednika načelstva Rudolf Beran. Glasom poročil češkega tiska je kandidiral Rudolf Beran kot kandidat skupine bivših političnih strank. Vsled tega so se širile pred volitvijo govornice, da ne bo več izvoljen. Kljub temu pa ni bil samo Beran izvoljen za predsednika, temveč z njim vred tudi vse načelstvo, ki obstoji iz istih oseb, kot doslej. — Kakor znano, je bil Beran ministriški predsednik v dobi takozvane druge republike ter je bil odgovoren za vojaški nastop proti Slovaški in Podkarpatski Rusiji, ki je bil izveden teden dni pred razpadom republike. — To vest prinašajo praški češki dnevnik brez vsakega nadaljnega komentarja.

»Delavska Politika« ne dobiva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino takoj!

100.000 zadovoljnih poslušalcev priča o prvovrstni kakovosti

Sachsenweck
OLYMPIA RADIO - aparatov

Generalno zastopstvo in tovarniška zaloga:
RADIO MARIBOR D. Z.
MARIBOR, Glavni trg 1 - telef. 26-48

Specialno podjetje za radiofonijo. - Bogata zaloga vseh nadomestnih delov. - Strokovna popravilnica za aparate vseh znamk. - Pismena garancija za vsaki aparat in elektronke.

KISUCE

Dr. IVAN HALEK (prevedel dr. Jule Gabrovšek)

3) SOCIOLOŠKA RAZPRAVA ZDRAVNIKA O GORATIH KRAJIH SLOVAŠKE

To je pomenilo, da je takrat smrt pustošila med slovaško deco na nezasišani način: v enem samem letu je umrlo več kot 1/5 vseh živo rojenih otrok.

To je pomenilo takšno smrtno žetev, ki je človeka siloma spominjala na strašno zapravljane življenj pri nižjih vrstah živali: petina otrok po naših krajih kot da bi se rodila samo zato, da bi nudila gnoto za takšno neizmerno smrtno žetev v najzgodnejši otroški dobi... Pri tem pa so ljudje otroško smrt sprejemali tako ravnodušno, da je človeka z občutljivšimi živci kar zabeležilo. »Kaj bi neki, saj je teh otrok toliko, da Bog sam ne ve, kaj bi z njimi, so pravile matere. Tu in tam je pa ta ravnodušnost dobila tudi verski izraz: »Saj ima gospod Bog rad pridne otročiče«, ali pa, »kdor malo živi, radi grehov ne trpi«, in podobno. — Če našim Gornjetrenčancem sicer ni bilo mogoče očitati malomarnosti in zapravljanja v ničemer, s to zemeljsko dobrino, ki ji pravimo človeško življenje, so bili nadvse zapravljivi.

Kakor je bilo težko pomiriti se s tem množičnim umiranjem dece, že v naprej v smrt obsojene, — sem se pa na drugi strani nekako pomiril, kot se je pač dalo, z razlogi biologov (raziskovalcev življenja) in evgenikov, ki v tem množičnem umiranju v prvem letu življenja vidijo prirodno izbiro, ki pomaga razvoju in napreku človeškega rodu.

Priroda, kot da bi puščala vsa živa bitja, med njimi tudi ljudi, reševali skozi rešeto prirodne izbire. Priroda jih postavlja v več ali manj težke življenjske razmere, jih udara z različnimi škodljivci, s pomočjo katerih izbira in ohranja življenju samo to, kar se ve in more upreti, kajti to ima dober koren. — Čim trši pogoji pritisnejo na mlada ljudska bitja, tem več jih preživi. Prežive pa samo najsilnejši, najodporniši, oni z najboljšimi zalozami zdravja, najtrdnije korenine. Samo najkrepkejši prežive druge, dozore do dobe, ko lahko tudi sami ustanove družine, rode, potomstvo in nanj prenese svoj lastni zdravi koren. — Na tej temelj-

ni misli mnogi socialni in rasni higijeniški zidajo svoj nauk o napredku in propadu človeškega rodu. Napredek podpira vse, kar pospešuje prirodno izbiro. Vse, kar jo pa ovira, podpira njegov propad.

Po njihovih naukih so vse tiste sile, ki gredo za tem, da se ohrani čim večje število mladih življenj, v smislu rasne higijene naravnost škodljive: saj pomagajo manj odporni deci preživeti, dozoreti in se nemara tudi množiti, ter tako svojo manjšo vrednost prenesti na potomstvo.

No, teh škodljivih sil pa v naših krajih ni bilo. Prirodni izbiri je bila prepuščena prosta pot. Ta prosta pot v naših krajih ne samo da je bila, ampak je bila tudi nad vse pričakovane kruta. Opravljala je svoj posel kot malokje — uspeh bi pa po potem morali biti »fantje kot oltarne sveče«, kakor jih je videl Samo Chalupka.

Dokler so prirodno izbiro smatrali za glavne in skoraj izključnega razvojnega faktorja tudi pri človeškem rodu, — dotlej je bilo mogoče gledati na veliko umrljivost v dojeniški dobi še kolikor toliko opravičljivo. Bilo je mogoče govoriti, da ima dojeniška umrljivost v naših razmerah nekakšno humanejšo vlogo spartanskega Tajgeta¹⁾: pometajoč z vsem slabim in malo odpornim — pomaga na ta način razvoju.

S tem se je človek pomiril, dokler je bila v njem vera, da to pospešuje in podpira razvoj »fantov kot oltarne sveče«.

A tega pa vprav v naših gornjetrenčanskih krajih nisem videl. Teh oltarnih sveč kot da sploh ni bilo. Če se je pa katera le pokazala kje, se je pa pokazala skoraj kot redka, redka izjema.

¹⁾ Tajget — gorovje na Peloponezu, kjer so stari Spartanci izpostavljali zverem pohabljen rojene otroke.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

ČRNA PRI PREVALJAH

»Saj delavci itak pridejo k meni!« Ko je lansko leto poverjenik »Delavske Politike« obiskal nekega obrtnika v Črni, da bi dal novoletno voščilo za »Delavsko Politiko« in s tem izkazal svojim številnim obiskovalcem-rudarjem skromno pozornost, da so bili vse leto njegovi gosti, je obiskani obrtnik odklonil tisto voščilo in se odrezal z besedami: »Saj delavci itak vseeno pridejo k meni, če dam v »Politiko« voščilo, ali ne.« Med delavstvom se je že takoj naslednji dan razneslo, kako je dotični obrtnik odpravil našega zaupnika in vzbudilo splošno začudenje. Mi tega lani nismo hoteli obešati na veliki zvon, ker smo bili prepričani, da je bil dotični obrtnik ravno trenutno slabo razpoložen in da se kaj takega ne bo več ponovilo. Velja pa to tudi za druge. Ob Novem letu bi želeli videti v našem listu imena vseh onih, ki jim delavci nosijo celo leto denar. — R u d a r.

SELNICA OB DRAVI

Zelo nas zanima gradnja 40 m globokega javnega šolskega vodnjaka. Mnogi bi radi znali, kako se tako delo izvršuje: najprej je razpisano. Ako bi takega razpisa ne bilo, odgovarjajo za morebitno materielno škodo oni, ki ne upoštevajo državne naredbe o licitacijah. — Čim podjetnik prevzame delo, ga je dolžan izvršiti. Plača se od vsakega globočinskega metra. Čim globlje se koplje, tem več stane. V to plačilo je všteto vse delo, gramoz, cement, les, potrebno črpanje vode in tudi nepredvideno delo. Le razstreljevanje pečin se plača po dogovoru. Drugače nima podjetnik pravice, zahtevati kakšnih doplačil. V slučaju, da se kaj primakne, mora o tem sklepati občinski odbor. Toliko v vednost selniškimi davkoplačevalcem. Vsa pojasnila glede vodnjaka se dobe na občini. — O b č a n.

Ljudje, ki oddajajo gradnje, morajo imeti potrebno strokovno znanje in zlasti v teh časih je potrebno kalkulirati naprej, ako se hoče oddati dela kolikor moč poceni. Kdor bi tega ne upošteval, bi delal poskuse na račun davkoplačevalcev. Zato tudi vidimo, kakšno odgovornost nosi gradbeni odbor za novo šolo. Kako zelo je potrebna kalkulacija na daljšo dobo, nam pokaže naslednji primer: Pred petimi meseci je stalo pleskanje za 1 kvadratni meter din 30, sedaj pa že din 50. Navadno slikarsko delo se je podražilo pri kvadratnem metru za 15 odst. in stane sedaj din 3,15 za 1 kvadratni meter. Pri veliki zgradbi zneso to že ogromno vsoto. Kot smo poučeni, je gradbeni odbor vse te momente upošteval. Več na bo pojasnjeno na predavanju o novi šoli, ki bo v kratkem sklicano.

STUDENCI PRI MARIBORU

Stara nadloga. Že večkrat se je v različnih mariborskih listih upravičeno kritiziralo brez-

briznost naših kolesarjev, toda vse je ostalo pri starem. V dr. Krekovi cesti tik železniškega plota je pešpot, ki pa je za kolesarje prepovedana, kar je razvidno na pločevinastih tablah ob platu. Toda kolesarji tega nečesto upoštevati. Po imenovanju poti hodi dnevno na stotine delavcev in železniških uslužbencev v službo in iz službe, ki so izpostavljeni nevarnosti, posebno v ponočnem času, ker je ta cesta izvanredno slabo razsvetljena. Zato se ponovno opozarjamo merodajne oblasti, da se za to zadevno pobrigajo in napravijo red ter ne čakajo, da bi se pripetila večja nesreča. — Glavna krivda bi v tem slučaju zadel na vsak način dotičnega, katerega dolžnost je, vzdrževati red. Ako pa je nemogoče napraviti red, potem pa naj se odstranijo prepovedne table.

SE VEDNO KUPITE DOBRO IN PO UGODNIH CENAH

Rokavice, nogavice, pletenine, bluze, jopice, sviterje, žemperje (lastni izdelki). Volna, preja za strojna ročna dela. Komblneže, modrčke, srajce svilene in flor nogavice itd. Oblekce, platno, odeje, predpasnike, rute. Blago, perilo za ženske, moške, otroke. Šivilske potrebščine, galanterija.

OSET »MARA«, Koroška cesta 26 (Poleg tržnice — Vodnikov trg).

»DRAVA«
zavarovalnica malega človeka

Maribor, Sodna 1, v lastni palači

Domači zavarovalni zavod — zavaruje za smrt in doživetje — za doto in gospodarsko osamosvojitve — za rento, starostno preskrbo, preužitek, pokojnino — denar zavarovancev (njihova premljska rezerva) je varno naložen.

Kdor želi sebi in svojem dobro, se zavaruje pri »Dravi«! Zahtevajte prospekte in obisk zastopnikov!

KULTURNI PREGLED

NARODNO GLEDALIŠČE V MARIBORU

Ivan Cankar: »Za narodov blagor«

O tej svoji komediji je sodil Cankar sam tako: »Čutim, da sem napisal nekaj vrednega. Pisal sem rezko in tako razločno, kakor še nikoli... Skratka, dogodilo se mi je nekaj prijetnega. Navadno mi je izpadlo doslej vsako delo slabše, nego sem ga zasnoval in slabše, kakor sem si ga predstavljal. Zdaj pa niti sam nisem mislil, da bi mi prišlo iz rok kaj tako trdnega in jasnega. Posebno dobi sta prvo in četrto dejanje.«

Komedija »Za narodov blagor« ni naturalistično občutena kakor je n. pr. »Kralj na Betajnovi«, ampak je izrazito stilizirana drama, obenem pa je posebno krepko in polnokrvno odersko delo. Zato ni čuda, da je doživela že tri svoji prvi uprizoritvi (13. dec. 1906) prodoren uspeh, kakor ga ni doseglo dotedaj še nobeno slovensko delo. Uspeh je ostal tej komediji zvest pri vsaki poznejši uprizoritvi, jasen znak, kako je Cankar zadel v živo.

Vprizoritve na mariborskem odru pomeni spet enega velikih uspehov naše drame. Režiser g. J. Kovič je postavil delo na oder tako, da se mu ne da nič oporekati, nič dostavljati in nič zmanjševati. Dasi so tvorila vsa štiri dejanja zaokroženo celoto in je šlo dogajanje premočrtno svojo pot naprej, je bilo vendar vsako dejanje posebej ostro poudarjeno in označeno. Prvo dejanje je prevlečno nervozno razpoloženje vse tja do očitnega izbruha sovražnosti, drugo ogabni boj za moč, ki ga prekrizajo čisto človeški interesi, tretje fina satira in ironija na obup-

no pehanje okoli Gornika, četrto skriti strah pred katastrofo, ki se neizbežno približuje.

Groz, ki nam ga je predstavil g. T. Kovič, je bil trdno izgrajen in močno postavljen, a vendar se je zdel nekam bled v primeri njegovim edinstvenim Kantorjem v »Kralju na Betajnovi«. Tudi ga. Savinova ni dovolj različno in sveže orisala Matildo, ki je že itak bolj medel lik v tej drami, saj jo usmerja predvsem Kadivčeva volja. Močna stvaritev je bil pretehtani in profinjeni Gruden g. Nakrsta, niemu enakovredno ob strani pa odlična Grudnovka ge. Starčeve. Izrazit, oster tip je bil Ščuka g. Vl. Skrbinška, očrtan tako spoštljivo, da se je mestoma zdelo, da govori Cankar neposredno svojemu narodu. Izredno posrečeno je orisala ga. Kraljeva Mrmoljevko, neprisiljeno je podala Grozdovo ženo ga. Zakrajškova. Oderskemu liku Gornika je vtil g. Gorinšek toliko življenja, da je celo ta neizrazita oseba zaživela. Tudi ostale osebe so bile spretno pogodene in doživete in so tvorile posrečene osebne ilustracije Cankarjevih podob.

Občinstvo je sprejelo Cankarjevo umetnino z navdušenjem in zanosom in je nagradilo odlično izvedbo s toplim priznanjem. — S.

TRBOVLJE

Zahvala. Podpisana se najiskreneje zahvaljujem vsem delavcem separacije in jaška 3 ter stanovalcem v koloniji Zolja vas, ki so mi ob priliki smrti mojega moža priskočili na pomoč z izdatno podporo. — Sirk Jožefa, Trbovlje-Loke.

Delavski pravni svetovalec

Ali mora sin plačati očetove dolge? (Trbovlje)

Vprašanje: Sem že polnoleten in v službi. Na hrani sem bil pri očetu, kateremu sem plačeval za to din 300 mesečno. Oče je kupoval živila pri trgovcu in ker je sedaj oče neznanokam izginil, zahteva trgovec plačilo od mene. Bila je že tudi razprava na sodišču, katere se pa nisem udeležil ter sem bil obsojen, da plačam. Ali sem dolžan plačati dolg za očeta in kaj naj napravim proti sodbi?

Odgovor: Otrok ni dolžan brez izrecne zaveze plačevati dolgov svojih staršev. Vsi delci tega je trgovec v tožbi gotovo navajal, da ste Vi obljubili, da boste dolg plačali ali sam ali pa vsaj kot porok. V pravdi bi se lahko uspešno branili, kar je pa sedaj že prepozno, ker se razprave niste udeležili. Vsi delci tega je bila zoper Vas izdana zamudna sodba, proti kateri v tem primeru ne morete ničesar napraviti, ker ste gotovo imeli možnost razprave se udeležiti, vendar pa se je po svoji krivdi niste udeležili.

Zlorabljanje »Svetovalca« (Mežica)

Vprašanje: Tudi v našem kraju vse izredno rado čita našega »Delavskega pravnega svetovalca«, ki prinaša vedno toliko zanimivega in poučnega. Midva z možem se skoraj vsakokrat spreva, ko prinese pismo našega »Delavskega Politika«, kdo jo bo prej čital. Seveda ta prepričam ni ravno hud, ker se kmalu tudi pogodiva. Zvedela sem pa, da bi radi sebični ljudje tudi izrabljali »svetovalca«, taki, kot smo o njih že čitali v »Delavski Politiki«, ki se je spomnijo le tedaj, kadar jo rabijo v stiski. Tudi pri nas sta se našla že dva taka

Ure vseh vrst

pa zlatino in srebrnino
ima stalno na zalogi urar

FISCHBAHER EDVARD
Trbovlje II

Vsa popravila izvršuje točno in najceneje.

Vsakovrstne

odpadke papirja in cunj
kupi in plačuje po najvišjih
dnevnik cenah

B. ŽELEZNIK

trgovina vseh vrst surovin (telefon 27-43)

Maribor, Pobrežje, Cankarjeva 16

Rokupovalnica: Maribor, Kopalniška in vogal Ptujsko-Tržaška c. (Gostilnica)

Ivan Kravos

Maribor, Aleksandrova
cesta 13

priporoča: ročne torbice,
aktovke, denarnice, nahrbtnike
itd. kot zelo praktična

Božična darila

Zvočni kino Pobrežje

14. in 15. decembra kriminalni film

Tajni agent X-9

(II. del)

Krzna

vseh vrst izdelave,
popravila in moderniziranje
plaščev, jopic i. t. d.
Solidne cene in točna izdelava!

ŽELEZNIK
VALENTIN
MARIBOR
Kopalniška ulica 2

MODA ANTILOPE

KLOBUKE

najnovjših barv in oblik
dobite pri:

Jos. Bogataj

Maribor, Gosposka ul. 3

Nizke cene Strokovna postrežba
Pred nakupom si ogledajte izložbo